

Informacija

o realizaciji Plana implementacije Garancije za mlade 2024–2026, sa fokusom na izazove u kontekstu pune primjene od 2027. godine

Vlada Crne Gore je u julu 2024. godine usvojila prvi **Plan implementacije Garancije za mlade za period 2024–2026. godine**. Donošenje ovog dokumenta predstavlja ispunjenje obaveza preuzetih Deklaracijom Zapadnog Balkana o održivoj integraciji mladih na tržište rada iz 2021. godine, **kojom se Crna Gora obavezala** na postepeno uvođenje ovog programa po modelu Evropske unije. Program je osmišljen da osigura da svaka mlada osoba iz NEET populacije (mladi koji nisu zaposleni, niti u sistemu obrazovanja ili obuke) od 15 do 29 godina dobije kvalitetnu ponudu za zaposlenje, nastavak obrazovanja ili praksu u roku od četiri mjeseca od ulaska u status nezaposlenosti ili izlaska iz formalnog obrazovanja.

Za strateško upravljanje i koordinaciju programa uspostavljen je višestepeni sistem radnih tijela:

- **Međuresorska radna grupa za uvođenje programa „Garancija za mlade”**, koju čine ministri nadležni za oblast: rada, zapošljavanja i socijalnog dijaloga, prosvjete nauke i inovacija, sporta i mladih, finansija, evropskih poslova, kao i predstavnici Generalnog sekretarijata Vlade, Zavoda za zapošljavanje Crne Gore, Uprave za statistiku, Univerziteta Crne Gore, Privredne komore Crne Gore, socijalnih partnera, te predstavnika nevladinog sektora.
- **Radna grupa za uvođenje i implementaciju programa „Garancija za mlade“ u Crnoj Gori**, sastavljena od predstavnika relevantnih institucija zaduženih za tehničku pripremu i implementaciju plana.
- **Operativni tim za sprovođenje programa „Garancija za mlade“** koji je formiran u martu 2026. godine sa zadatkom da vrši neposredni nadzor nad realizacijom i predlaže mjere za optimizaciju procesa. Ovaj tim čine predstavnici institucija koji su ključni akteri u procesu, a to su: Ministarstvo rada, zapošljavanja i socijalnog dijaloga, Ministarstvo sporta i mladih, Ministarstvo prosvjete, nauke i inovacija i Zavod za zapošljavanje Crne Gore.
- **Međuresorski mobilni timovi na lokalnom nivou za sprovođenje aktivnosti iz Plana implementacije Garancije za mlade 2024-2026** čije je formiranje inicirano početkom 2026. godine (i dalje traje) kako bi se osigurao direktan kontakt sa NEET populacijom na terenu.

U maju 2026. godine pripremljen je Prvi izvještaj o realizaciji Plana implementacije, koji obuhvata period 2024 - 2025. godine i upućen je Evropskoj komisiji na komentare. U izvještaju se navodi da je pilot faza programa zvanično otpočela 1. januara 2025. godine u tri pilot opštine: Bijelo Polje, Nikšić i Ulcinj. Tokom 2025. godine u Garanciju za mlade je uključeno/registrovano 1.177 mladih iz NEET kategorije, kojima je pružena neka od usluga Zavoda za zapošljavanje (individualno savjetovanje, konsultacije, grupna informisanja). Od ukupnog broja uključenih osoba, u konkretne mjere aktivne politike zapošljavanja uključeno je 176 mladih uzrasta 15–29 godina iz NEET kategorije (BP-120; NK – 43; UL - 13). Navedeni izvještaj će biti dostavljen Vladi na razmatranje i usvajanje do kraja jula tekuće godine.

Jedan od ključnih izazova u implementaciji Garancije za mlade i njenoj punoj primjeni početkom naredne godine je uspostavljanje pune interoperabilnosti između Zavoda za zapošljavanje Crne Gore, Ministarstva prosvjete, nauke i inovacija, kao i drugih institucija koje raspolažu sa određenim bazama podataka od značaja za implementaciju Garancije za mlade.

Takođe, neophodno je intenzivirati rad na jačanju administrativnih kapaciteta nosilaca aktivnosti i njihove odgovornosti kao i na podizanju svijesti o važnosti i kompleksnosti obaveza koje predviđa Plan implementacije Garancije za mlade 2024-2026, u svim njenim fazama, kako bi se uspješno implementirala na cijeloj teritoriji Crne Gore počevši od 01. januara 2027. godine.

Imajući u vidu pomenute izazove, na zahtjev ministarke rada, zapošljavanja i socijalnog dijaloga, održana je i sjednica Međuresorske radne grupe za uvođenje programa „Garancija za mlade”.

Na sjednici su razmatrani dosadašnji rezultati pilot faze, izazovi u primjeni i definisani dalji koraci do realizacije programa na cijeloj teritoriji Crne Gore. Tom prilikom donešeni su sljedeći zaključci:

- **Intenziviranje institucionalne saradnje:** Neophodno je osnažiti koordinaciju svih nadležnih organa, uz precizno definisanu podjelu odgovornosti, kako bi se osigurala implementacija na cijeloj teritoriji Crne Gore počev od 1. januara 2027. godine.
- **Snažnija promocija i vidljivost:** Potrebno je ubrzati aktivnosti na informisanju mladih i poslodavaca o pravima, obavezama i konkretnim benefitima koje program nudi, u susret njegovoj opštoj primjeni.
- **Operacionalizacija na lokalnom nivou:** Potrebno je hitno uspostavljanje međuresorskih mobilnih timova u svim opštinama, čiji će zadatak biti direktan kontakt i podrška NEET populaciji na terenu.
- **Tehnička interoperabilnost:** Ubrzati aktivnosti na daljem unapređenju razmjene podataka u realnom vremenu, sa posebnim akcentom na funkcionalno povezivanje baza podataka Zavoda za zapošljavanje i Ministarstva prosvjete, nauke i inovacija, kao i drugih

relevantnih institucija koje raspolažu sa određenim bazama podataka od značaja za implementaciju Garancije za mlade.

- **Efikasniji monitoring i outreach:** Zahtijeva se kvalitetnije praćenje rezultata u svim fazama, a naročito u fazi dosezanja (outreach) mladih koji su van sistema obrazovanja i rada.
- **Poštovanje rokova za IPA III:** Sve planirane aktivnosti moraju biti realizovane u predviđenim terminima kako bi se osiguralo nesmetano povlačenje finansijskih sredstava iz IPA III finansijske perspektive.

Iako je uspostavljen funkcionalan i sveobuhvatan partnerski okvir za sprovođenje programa, dosadašnja implementacija ukazuje na to da je **međuinstitucionalna saradnja još uvijek djelimično operativna i funkcionalna**, uz prepoznat značajan prostor za njeno dalje osnaživanje u svim fazama implementacije Garancije za mlade. Stoga je neophodno da relevantne institucije proaktivnije preuzimaju i realizuju zadate obaveze, naročito u dijelu tehničkog uvezivanja baza podataka i jačanja uloge civilnog društva, kako bi se osigurala puna sinergija svih resora neophodna za uspješan prelazak na nacionalni nivo primjene programa.